

SEDMA GLAVA

Sega shte objasnja kakva e vryzkata na gornata istorija s тази, kojato sym zapochnala da razkazvam. Dnes, 13.06.03 g. – izvinyavam se, che knizhkata zaprilichva na dnevnik – poluchih otgovor ot Rajonnoto policejsko upravlenie, che “e izvyrshena proverka” (koga, kak, ot kogo ne se kazva), pri kojato, estestveno, ne e ustanovena nikakva nerednost. Tozi otgovor e na molbata mi ot 26.05., tochno sled razgovora mi s izpylnitelnija direktor na bolnicata, kogato otidoh na kraka v policijata i poiskah proverka po iznesenite fakti, a imenno “nedokumentirano obsluzhvane na chuzhdestrannite pacienti”. Postypih taka po syvet na advokat, s kogoto spodelih, che kato kazah na izpylnitelnija direktor za tova kak chuzhdencite minavat prez otdelenieto, bez da se vpisvat v zhurnalite, toj me popita jadosano zashto trjabvalo da me interesuvat tezi neshta, imala sym bila dlyzhnostna harakteristika i mi ja dade da si ja procheta, v sluchaj, che sym ja zabravila. Beshe kseroks kopie ot dlyzhnostna harakteristika na sestra v hemodializno otdelenie, kojato bjah podpisala, zaedno s drugite sestri, bez mnogo da se zachitam v nejа. Segа vidjah, che v nejа pisheshe, che sym dlyzhna da izpylnjavam narezhdanijata na nachalnicite si – starsha sestra, dezurni lekari i zavezhdasht otdelenie. I ponezhe oshte ne znaeh, che v kodeksа e utochneno “zakonnite [im] narezhdanija”, si zamylichah, no si pomislilh: “I toj e v igrata, lele! Kyde se navrjah!”

V molbata si do policijata bjah posochila shestte dati, na koito sa planirani da se dializirat belgijcite – dve ot koito veche bjaha minali, i bjah opisala dvata zhurnala – kyde stojat i koj otgovarja za tjah – v koito chuzhdite pacienti trjabvashe da bydat zapisani oshte pri pristiganeto im, a do datata na signala oshte ne bjaha. Kato naj-podhodjasht den za proverka bjah posochila 27.05.2003, vtornik, zashtoto na tozi den njamashe da se dializira nito edin bylgarski bolen, samo chuzhdenci, a imenno 16 grazhdani na Belgija i 13 grazhdani na Izrael.

Kogato otidoh v policijata i poiskah da zavedat molbata mi, po vyzmozhnost kato speshna, dva chasa me dyrzhaha v edin koridor, kydeto mirisheshe na toaletni. Pyrvoto neshto, koeto mi kazaha e, che tova sa si “nashi neshta”, no az nastojah, che samo vyprosyt za hepatita e nash, a finansovite ili dokumentni narushenie sa imenno v tehnite kompetencii, pyk i te vidjaha, che e s kopie do Ministerstvoto na vytrashnite raboti i stanaha nespokojni. Bjah hodila na konsult pri advokat, kojto mi kaza, che ako ne vidjat imeto na ministryra otgore, njama da si pomrydnat prysta. Ot chakane, nervi, i bezsynie me zabolja stomah i mi prilosha – bjah svalila chetiri kila za

chetiri dena. Policajat na vhoda projavi choveshtina i mi pokaza kyde moga da sedna – v edno stranichno pomeshtenie na edni sedalki, zavinteni za poda. Toj se zagovori s men i kaza, che znae za chuzhdencite ot edin svoj prijatel, kojto idval na dializa pri nas.

– Vizm ti, znachi i vie ste chuli! I kato hodih na advokat, oshte pyrvijjat, pri kogoto otidoh, znaeshe ot svoja poznata, i tja na dializa pri nas.

Naj-nakraja mi kazaha, che ne mozheli da mi dadat vhodjasht nomer sega, da sym idela na drugata sutrin, zashtoto nachalnikyt bil “v operativka”.

– Oh – proplakah az, – myzhyt mi shte me prebie, ako ne vzema nomerche. Toj mi kaza, bez nomer da ne se vryshtam!

– Dobre – vleve mi v polozhenieto policajat. – SHTe se obadim na myzha vi, a sega si vyrvete.

JAvno zhiveem v orientalska strana, shtom naj-silnijat argument e “myzhyt mi shte me prebie”. Tozi policaj izobshto ne se i zamisli, che ako myzhyt mi me zaplashva s boj po takyv dreben povod, znachi sym podlozhena na sistemen semeen tormoz. Ne, toj poe neshtata v svoi ryce, otrati me i otide da govori s myzha mi – po myzhki.

Vednaga shtom izljazoh ot policejskoto upravlenie, namerih ulichen telefon i se obadih v kyshti.

– Obadiha li ti se ot policijata?

– Da, objasniha mi.

– Az im kazah, che shte me prebiesh.

– E, chak pyk tolkoz.

– Ami nali naistina kaza bez vhodjasht nomer da ne se vryshtam?

– Dobre, de, dobre, sega pribirash li se?

– Da, i shte vzema taksi, che edva se dyrzha na krakata si.

Sega moga da izbyrzam i da kazha, che znam kak e bila napravena proverkata. Poslednija mi raboten den, kogato zavezhdashtijat i d-r V. Fonev si izpusnaha nervite i kreshtjaha po men, edna ot prichinite za gneva na shefa beshe, che se obadili syshtija den ot policijata:

– A, ma Bojanova, ti i do MVR-to si pisala, ma?

– Da, pisah, zashto?

– SHToto mi se obadiha ej-sega da me pitat, zatova.

– I vie im kazahte, che vsichko e nared, nali?

– Taka im kazah, ja, che kak inache?

Predstavih si kak go e kazal – “naj-otgovorno vi zajavjavam” i t.n. A mozhe da e kazal i neshto obidno po moj adres – nekadyrna sestra (nali vse tova mi povtarjashe toja den), vyobrazjava si, neshto ne e nared zhenata, shte ja uvolnjavame – takiva neshta.

SHTo se otnasja do ostanalite instancii, te mylchat i dosega. Njamam odgovor otnikyde. Samo izpylnitelnijat direktor na bolnicata reagira vednaga, provede razgovor s men na 26-ti, sled kojto mi vrychi pismeno iskane da mu predstavja pismeni pokazanija po chl. 193, al.1, toest takiva, s kakvito spored kodeksa rabotodateljat trjabva da razpolaga predi nalagane na disciplinarno nakazanie, no kato gi poluchi na 28-mi, osyzna, che njama da mozhe da me uvolni vyz osnova na napisanoto, zatova trjabvashe neshto da se skalypi, i to byrzo. Kak inache da si objasnja koshmarnija scenarij ot 29-ti? Togava az podadoh argumentirana molba za otpusk do kraja na juni i vednaga, shtom mi razreshiha – njamashe kak da mi otkazhat sled prilagane na ubeditelnata argumentacija, plod na poreden konsult s advokat – podadoh pismeno predizvestie za napuskane s 30-dneven srok. I poveche ne se vjasnah na rabota.

I dosega njamam odgovor ot Rajonnija centyr po zdraveopazvane v nashija grad. Edinstveno Komisijata po zdraveopazvane v Sofija mi izprati pismen odgovor, no v nego prosto me uvedomjavaha, che sa prepratili signala mi do ministryra na zdraveopazvaneto. Napravili sa go, ochevidno, bez dori da poglednat kakvo pishe otgore na pyrva stranica, a to pisheshe jasno i napechatano – kopie do Ministerstvo na zdraveopazvaneto. Njamam odgovor ot bTV, nito ot njakolkoto centralni vestnika, do koito pratih i-mejli. Mozhe bi trjabvashe da posetja ofisite im ili da se obadja po telefona? Njamam odgovor i ot Ministerstvoto na vynshnite raboti, a se nadjavah na g-n ministryra, che shte obyrne vnimanie pone na fakta, che sred chuzhdestrannite pacienti, zastrasheni ot zarazjavane s hepatit, ima ne samo belgijci, no i grazhdani na Izrael. Nadjavah se na nego, zashtoto samo predi po-malko ot godina pomogna na edin moj bivsh universitetski prepodavatel – amerikanski evrein – da poluchi dylgoochakvanoto razreshenie za postojanno prebivavane v Bylgarija. Gorkijat vyzrasten amerikanec beshe reshil da prepodava i zhivee v Bylgarija – haresvalo mu tuk sred nas, bylgarite, spasili 40 000 bylgarski evrei ot izprashtane v lagerite prez Vtorata svetovna vojna. Imashe nad deset godini prestoj, no ot mestnoto upravlenie mu praveha vsjakakvi spyunki. A toj iskashe samo malko spokojstvie na starini. Beshe si kupil apartament v grada i malka kyshtichka v edno blizko, mnogo kitno selce. Vynshnijat mu vid beshe malko neugleden, intelektualno nebrezhen, bi moglo da se kazhe, a toj samijat pokazvashe takava nepraktichnost v zhivota, che izglezhdashe napravo naiven v ochite na mestnite Ganjovci. Sigurno sa mu iskali podkup, za da go uredjat, no toj ne se e dosetil. Naj-nakraja chovekyt, izmychen i napylnno nerazbirasht zashto ne mu davat razreshitelnoto, napisa molba do g-n Pasi i vizh ti! Pod nosovete na

iznenadanite mestni policai, na edin amerikanec se razreshi postojanno prebivavane v Bylgarija – sled poveche ot deset godini prepodavatelska dejnost u nas! – i po takyv nachin mu se okaza velikata chest da zhivee neobezpokojavan njakyde iz Deliormana.

Tozi prepodavatel beshe ljubimec na nas, studentite. Ot nego sym nauchila, che chovek ne biva da se gordee s neshito, za koeto sam ne e polozhil usilija, a go e poluchil nagotovo zaradi zaslugite, primerno, na svoite predci. CHE nasledstvenite oblagi sa otzhivelica v nashe vreme i che pyrvi amerikancite sa bili tezi, koito sa rekli, nie njama da svaljame shapka na kralski velichija, ne priznavame nasledstveni privilegii, predpochitame prezident, kojto mozhem da kritikuvame i da smenjame chrez glasuvane. Vseki chovek, projavil sposobnosti, ima pravoto da zaeme syotvetstvashto na sposobnostite mu mjasto. Ne ni haesva, kazali oshte prez 18-ti vek amerikancite, na dadeno mjasto cjal zhivot da sedi njakoj nekadyrnik, samo zashtoto kryvta mu bila mnogo sinja. Vseki edin amerikanec ima pravo ne samo na materialni blaga, no i na lichno shtastie – tova sa neotmenimi choveshki prava spored nas. Eto taka e napisano v Amerikanskata konstitucija oshte prez 18-ti vek.

Tozi prepodavatel ni ucheshe, che ne biva da prezirame ciganite, zashtoto te biha mogli – s mnogo tyrpenie i vseotdajnost ot nasha strana – da stanat ravnostojni grazhdani na obshtestvoto. Predi vekove, razkazvashe ni toj, irlandcite izglezhdali v ochite na anglichanite kaktto ciganite v nashite ochi sega – bili bedni, mryсни i mnogodetni, proseli po ulicite i kradeli. Mnogo anglijski avtori, kato napr. Dzhonatan Suift, kogoto mislehme samo za detski pisatel, sydejki po “Gyliver v stranata na liliputite”, sa pisali ostri pamfleti s cel razreshavane na irlandskija vypros. I nie chetjahme kak Suift uzsh sysem naseriozno predlaga irlandskite bebenca da se izkupuvat ot majkrite im, shtom stanat na edna godinka i sprat da suchat, zashtoto roditelite i bez tova njamat pari da gi izhranjat, a malkite irlandcheta sa s krehko meso, shvashtate li nakyde bie? I Suift go kazva napravo i to s mnogo seriozen, psevdonauchen ton, che ot edi kolko si irlandski majki mozhe da se poluchi edi-kolko si kilograma meso, che s parite, specheleni ot prodazhbata, roditelite shte otglezhdat dobre po dve-tri, ne poveche deca, a syshtevremenno anglijskrite blagorodnici shte se naslazhdavat na prevyzhodni kulinarni produkti. Ako si mislite, che Suift naistina go e mislil, znachi nishto ne ste razbrali. Irlandcite mnogo sa stradali i sa bjagali ot gladna smyrt kym Amerika na njakolko moshtni preselnicheski vylni. CHak prez vtorata polovina na 20-ti vek Irlandija drypva rjazko napred, razvivajki visshite tehnologija – kompjutri i drugi takiva.

A kogato ni prepodavashe za Kromuel? Kak napravil prevrat i obezglavil kralja, CHARlz I? Oliver Kromuel bil fanaticen religiozen puritan i vsyshnost prilichal na komunist. Vednaga ustanovil totalitarna vlast i zabranil kakvo li ne na horata – zatvoril teatrite, ne razreshaval pesni i tanci, kolel i besel za naj-malkoto provinenie. A kogato monarhijata se vyzstanovila s nov prevrat i CHARlz II se zavryshta na vlast sled 12 godini izgnanie vyv Francija, toj ne trygva da koli na svoj red pobedenite si protivnici, makar che e bil sin na zaklanija kato petel CHARlz I. Zashtoto ne e tyrsil kyrvavo otmyshtenie i ne e mislil za sebe si, a za stranata si. Ot istorijata na Velikobritanija, kojato ni prepodavashe tozi amerikanec, syshto znam za syzdavaneto na pyrvija v sveta parlament. Oshte prez 1215 g. grupa tyrgovci i edri zemevladelci – vse zamozhni hora, no bez sinja kryv – trygvat na miren pohod sreshtu togavashnija kral, kojto si pozvoljavajal da razhishtava i izobshto ne se dyrzhal podobavashto na kral. Noseli edin dylyg svityk, Velikata harta. V nego pishelo kakvo ne se razreshava ot dnes natatyk na kralja – obshto 63 tochki uslovija i zabrani. Kraljat podpisal, zashtoto se nuzhdael ot parite na tezi, koito se opylchili sreshtu nego, no te ne si trygnali, dokato ne uchredili kontrolen organ ot njakolko dushi. Te trjabvalo da sledjat da ne se otmetne kraljat, a kraljat trjabvalo da se syvetva s tjah po vazhnite dyrzhavni vyprosi. I tova e bilo oshte v nachaloto na 13-ti vek!

Men sa me uchili njakoga, na uchilishte, che predi da padnem pod tursko, Bylgarija bila po-napred ot Evropa. No kak taka? Imali li sme parlament? Zakoni? Svetsko izkustvo? Znam za ikonite na Kalojan i Desislava ot Bojanskata cyrkva, no nishto ne znam za naroda ot onja period. Kak sa zhiveli horata, kak sa se oblichali, kakvi temi na razgovor sa imali? Pylna tymnica. Ima opisanie na carski dvorec v Tyrново. Ami mozhe bi narodyt e tynel v mizerija, a carjat se e fukal s palat, zashtoto ne e imalo koj da mu svie perkite, a pridvornite inteligenti sa vyzhvaljavali negovata samozabrava. A točno kogato sme padali pod tursko robstvo, Dzhefri CHosyr pishe zabavnite “Kentyrberijski razkazi”, v koito opisva chovek po chovek vynshnija vid i navicite na grupa ot piligrimi (poklonnici na sveti moshti) i posle te si razkazvat istorii po pytja – kyde shegoviti, kyde seriozni. Syvsem svetski istorii za ljubov, iznevjara, podvizi i drugi takiva. Za kakvo sme si govoreli nie, obiknovenite bylgari, po onova vreme, njama otkyde da naucha. Ta takiva raboti znam ot universiteta.

Moga da razkazvam oshte na tezi i drugi podobni temi, no se nalaga da spru, za da predstavja bolnite, otdelenieto po hemodializa i personala. Ej-sega, samo trjabva da imate malko tyrpenie. Maj i az ja podkarah kato dyrzhaven sluzhitel – pochakajte, ili naj-dobre elate utre. Vsyshnost

pisatelite sa edin vid kato dyrzhavnite sluzhiteli, zashtoto postojanno otlagat naj-interesnoto za drugata glava ili chak za nakraja. Mezhduvremenno ni zabavljavat s razni istorijki, kato melodijkata po telefona na “Polikontakt” – po-interesni, mozhe bi, no vse pak principyt e podoben. Az obache zapochnah da pisha ne s cel da vi zabavljavam. No ako ja karam taka, shte ostana syvsem bez chitateli. I zatova v sledvashtata glava shte se opitam da prilozha njakoj prijom – uchila sym gi v universiteta, ot tija, za privlichane na vnimaniето. Kakvo shte kazhete za malko horror story (uzhasna, plasheshta istorija), smesena s cheren humor?